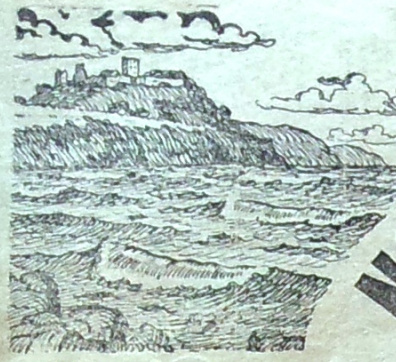

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
 Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
 Telefon 74.
 Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

Udgaar i et Antal af 1700 Eksamp.
 til alle Hjem i Allinge-Sandvig,
 Ølaker, Rutsker, Ho og Kløvensker.

Nr. 528 Fredag den 21 September 1928 11te Aarg.

September.

Gylden September
 med brogede Lunde,
 tusinde Farver i
 blussende Brand —
 isgrønne, tordenblaa,
 blaaende Banker
 i høststille Land.

Skovenes bronze
 og vinrøde Bølger
 svulmer mod Aasens
 lyngtækte Tag.

Svovigule Ahorn
 og Egepur følger
 Vejen langt ud mod
 den døende Dag.

Gyldne Kaskader
 af Solfaldet strømmer,
 strømmer fra
 Vesthimmels straalende Væld.
 Kvildrende Svaler
 i Gulddislet svømmer
 gennem den dugvaade,
 lysende Kvæld.

Allt er saa fredfyldt,
 vemodigt og ødel
 Lille mit Hjerte,
 hvad smerter dig du?
 Lad dog de døde
 begrave de døde!
 Grib det bortilende, flygtige Nu!

Poul Clausen.

Indskrænk ikke Hønsbesætningerne.

(Af Konsulent Stenbæk, Tommerup)

Taler man i denne Tid med Folk, der forhandler Fjerkræ, da forlyder det, at der udbydes saa mange Høns til Salg, at det er vanskeligt at finde Af sætning for dem. Og taler man med de enkelte Hønsholdere, saa hører man fra flere af disse, at de vil indskrænke deres Hønsbesætning, fordi det under de nuværende Forhold betaler sig daarligt at holde Høns.

Dette kan tyde paa, at vi staar overfor en Massenedslagning af Høns og en stærk Formindskelse af vort Hønsehold.

Heri gør man vistnok en stor Fejl. Det skal ikke nægtes, at Hønsene ikke vil give saa stort Overskud i Aar — i hvert Fald ikke som vi i de senere Aar er vandt til, fordi Foderstofpriserne har været saa høje i Forhold til Æggepriserne.

Det vil være meget uheldigt om et enkelt mindre godt Aar skulde bevirke, at vort Hønsehold blev indskrænket i nogen kendelig Grad.

Det kan jo aldrig være andet end at vort Husdyrhold er underkastet Svingninger, saa et enkelt

Aar ikke er saa godt som et andet. Det sker saavel i vort Kvæghold som i vort Svinehold, men derfor gaar man dog ikke straks hen og formindsker vore Kvæg- og Svinebesætninger, men forlætter i Bevisthed om, at det en anden Gang vil blive bedre.

Lad os derfor ikke blive nervøse, men se Tiden an. Maaske vil det ogsaa vise sig, naar man naar hen til Aarets Slutning og faar opgjort sine Regnskaber, at Resultatet er blevet bedre, end man havde troet.

Det har nu i saa mange Aar været en Kendsgerning, at vore Høns har hørt til det mest rentable i vort Husdyrhold, saa vi maatte tro, det vil vedblive dermed i Fremtiden.

Vi var nu lige kommen over den slemme Krise, som Verdenskrigen forarsagede ogsaa i vort Hønsehold, og havde nu faaet arbejdet Besætningen op igen til den Højde, som Hønsene fortjener, og her skulde vi gerne blive. Det maa derfor tilraabes alle Hønsholdere, Nedslagt kun de gamle Høns, men behold alle de eet- og toaarige, samt Hønerne fra dette Aars Tillæg.

Løvrigt tyder alt paa, at vore Kornpriser staar for nedgang, hvilket jo vil gøre, at det saa bedre vil betale sig at omsætte Kornet i dyriske Produkter.

Alverden skriger efter Mad, og Æggene vil heri altid indtage en fremtrædende Plads.

Man vil saaledes med temmelig Sikkerhed kunde gaa ud fra, at Forholdet mellem Foderstofudgifter og Æggepriser vil blive bedre end det har været i indeværende Aar, saa det maa gentages til alle Hønsholdere: Indskrænk ikke Hønsbesætningerne, men søg hellere til næste Aar at forøge dem.

Fata Morgana.

En Sommerdag, da Sol stod høj, og Duft sank lavt fra Lindene, en Dag af disse sjældne, der er baade bleg og skinnende, da Gavlens tunge Roser hang i hed og duftvild Smagten, klumpvis, paa spinkle Kviste, sagte buet under Vægten. —

De altfor aabne Valmuebægere, lade, giftforvirrende, laa slængt i Oras, og Humlebi gled lavt og møt og svirrende fra Bellisblomst til Bellisblomst, en Dag, hvis Timer vugged sig sagte som en Kæde, der er tyngdeløs og lukket.

En festlig Dag (skønt der var ingen Verdens Ting at feste for), kom Lykken i sin Guldkalet med otte hvide Heste for. Fra Hjulene lög Støvel læt og sank som gylden Taage. — Paa denne Dag kom Lykken, og han standset for min Laage.

Han sang —
 Kom med og vær min Ven!
 Din Sjæl er ung og leende,

men den er blind og dvalebundet. Den skal blive seende, naar al min Rigdom skænkes den som Ejendom, som Gavel Kom med og lev! — Der visner ingen Blomster i min Have

Han lo —: Betænker du dig mon? Hvem tror vel, jeg betænkte mig. Jeg greb hans Haand og steg derop. Sansedrukken slængte jeg mig dybt i Vognens Hynder, og det var som jeg daled blandt Blomster, hvis Berøring baade brændte mig og svaled.

Da steg et Minde i mit Sind. Jeg spurgte tavst og studsende —: Er Glæden i dit Rige evig ny og evigt blussende? Han sang: Hvert Ønske i dit Bryst er Vin, som du kan drikke. Hver Skaal er udtømmelig. Thi Sorgen findes ikke!

Jeg tav en Stund og spurgte saa: (min Tanke var umættelig) — Men møder jeg da ingen Lyst, hvis Spor er uudslettelig? Han sang —: Hvert Lyst, du vælger dig, er Honning, du kan slikke! Hver Kalk er udtømmelig, thi Minde findes ikke!

Jeg grundet lidt, saa spurgte jeg: Men er det da utænkeligt, at mit Bleg kan slige mod et Maal, der er ukænkkeligt? Han sang: Hvert Maal du sætter dig ser du for Foden ligge, du griber det, og det er dit, thi Længslen findes ikke

Jeg bøjede mig helt takkefuld, saa saa jeg op og ranked mig —. Men al den Tro, den Ungdomstrods min Sjæl har modigt sanket sig, hvad saa med den? — Han sang: Dit Skud skal aldrig mere klikke: Nu er du altid Stjens Maal, thi Kampen findes ikke.

Jeg havde nok. Og jeg sprang op og tog et Tag i Tøflerne —: Du Slange, der vil friste mig, du sleskeste blandt Øglerne! Jeg er en Mand, der ønsker Liv og ikke Livets Øden, og du har løjlet, du er ikke Lykkelig, du er Døden;

Han standsede sin Guldkalet, og jeg sprang af. Men spottende saa han mig an og lo: Du Daare, vid, du er den ottende. som jeg idag har budt mit Venskab, Daarer er I alle, jordbunde, jordbesmittede! — Men engang vil I kalde!

Og jeg er mere trofast end I hor. Og naar I klagende tør kalde Døden Lykken, skal I se mig komme agende. Farvell! Vi ses! Maaske jeg kommer mer tilpas til næste Aar! — I Taagen svandt hans Guldkalet med otte hvide Heste for.

Thorkil Barfod.

Radium

De usynlige Straalers Stof

—

Al cand. mag. V. Thorsen
 („Svb. Ave.)

Hvad er Radium? Et gaadefuldt Stof, et Metal, der udsender forskellige Slags usynlige Straaler, der i mange Tilfælde har Virkninger, hvis Mage man aldrig tidligere har set. Radium — alene Navnet har en mystisk Klang, et eget Sving, der lader os ane, at Navnets Bærer har ejendommelige Egenskaber. Og saa er det endda ikke alene Metallet Radium selv, der besidder disse Egenskaber, nej det gælder ogsaa alle kemiske Forbindelser, hvori Radium er Bestanddel, foruden en Række Stoffer, der paa underfuld Maade opstaar af Radium, ligesom Radium selv er fremkommet ved Forvandling af andre Stoffer.

Hvorledes skal nu alt dette forstås? Hvorfra ved man det? — Hvorledes kan man føre Bevis for Rigtigheden?

For at faa en Forestilling herom maa man gaa tilbage til 1896, da det lykkedes Franskmanden Becquerel at paavise, at nogle Krystaller, der indeholdt Stoffet Uran, kunde fremkalde en Sværtning af en fotografisk Plade selv om baade Krystaller og Plade var indpakket i sort Papir. Der maatte altsaa fra Uransaltet udgaa nogle — vigtig nok usynlige — Straaler, der ligesom almindelige Lysstråler kunde paavirke den fotografiske Plade. Ved at undersøge om andre Stoffer ikke skulde have samme Egenskaber opdagede Hr. og Fru Curie i 1898, at et Mineral, Begblende, fra Joachimthal i Østrig var særlig virksomt, eller som de kaldte det, radioaktivt, og gennem et umaadelig stort og byrdsomt Arbejde fik de fremstillet en ganske ringe Mængde af et Stof, der var omtrent 2 Millioner Gange mere virksomt end det af Becquerel undersøgte Uran. Dette Stof kaldte de Radium. Hvor omstændelig hele Processen var, forstaaes lettest deraf, at man af 1000 kg Begblende kun faar knap 1/5 Gram Radium.

Det næste store Fremskridt indenfor Radiumforskningens Omraade skyldes den store engelske Fysiker Rutherford, der gennem en Række Forsøg paaviste, at Radium i Virkeligheden udsender tre forskellige Slags Straaler, der især udmærker sig ved deres forskellige Gennemtrængelighed. Den første Slags, de saakaldte A (Alfa) Straaler, trænger kun igennem meget tynde Lag af de letteste Stoffer. Den næste Slags B (Beta) Straaler, gaar gennem alle lette Stoffer, men tilbageholdes af tungere Stof, f. Eks. af en passende Tykkelse Bly, medens derimod den sidste Kategori Straaler, G (Gamma) Straalerne, bogstaveligt sagt gaar gen-

nem alt. Saaledes kan G-Straalerne fra 1/30 Gram Radium mærkes gennem et Jernlag paa 1/3 m Tykkelse. Yderligere gav Rutherford's Undersøgelser det forbløffende Resultat, at naar Radium udsender A-Straaler, forvandles Radiumet selv til et nyt Stof, en Luftart, som kaldes Emanation. Man staar altsaa her overfor en Grundstofforvandling. Et Under er fuldblyrdet! Det Mennesker gennem Aarhundreder har kæmpet for — nemlig at omdanne et Grundstof til et andet — udfører Naturen her af sig selv. Er det da de Vises Sten? Nej, ingenlunde. De radioaktive Omdannelser foregaar ganske uafhængig af al menneskelig Indgriben og altid til en og samme Side, aldrig den modsatte Vej. — Det er komplet umuligt at standse Omdannelsen af Radium til Emanation, ligesom vi aldeles ikke besidder Midler til at genfremstille Radium af Emanation.

Den af Radium dannede Luftart Emanation har vist sig atter at være radioaktiv, idet den ved Afgivelse af A-Straaler bliver til et nyt Stof, det saakaldte Radium A. Dette Stof er paany radioaktivt og der opstaar paa denne Maade en Række Efterkommere af Radium, som man betegner med Bogstaverne B, C, osv., indtil Radium G, der synes at være identisk med Bly.

Angaaende Naturen af de udsendte Straaler har Rutherford vist, at A-Straalerne i Virkeligheden bestaar af en Strøm af Smaadele — saakaldte Atomer — af en Luftart Helium, der udslynges med en umaadelig stor Hastighed (omkr. 15000 km pr. Sekund). Ogsaa B-Straalerne er en Strøm af materielle Smaadele, nemlig Partikler af negativ Elektricitet, Elektroner. — De bevæger sig gerne 10-15 Gange saa hurtigt som A-Straalerne. Derimod er G-Straalerne ikke af materiel Natur, men nærmest at ligne ved Lys- og Røntgenstråler.

Antallet af Helium-Atomer, der udgør A-Straalerne, er umaadelig stort; saaledes udsender et Gram Radium i hvert Sekund 35 Milliarder Helium Atomer. Dette betyder igen, at i hvert Sekund omdannes lige saa mange Radiumatomer til Emanationsatomer. Da 1 Gram Radium imidlertid indeholder uhyre mange Atomer, vil det være 1700 Aar inden Halvdelen af Radiumatomerne i et Gram Radium er forvandlede til Emanationsatomer. Man kalder den Tid, der hengaar inden Halvdelen af et radioaktivt Stof er omdannet, for det paagældende Stofs Halveringstid. Radiums Halveringstid er altsaa 1700 Aar. De forskellige radioaktive Stoffers Halveringstider spænder over et særdeles udstrakt Tidsinterval. F. Eks. Uran har en Halveringstid paa 5 Milliarder Aar, Emanation halveres i Løbet af 4 Dage. En senere Efterkommer af Radium har en umaadelig lille

Halveringstid, nemlig en Milliontedel Sekund.

Opdagelsen af de radioaktive Stoffer har været af overordentlig stor Betydning for den moderne Videnskab, idet talrige tidligere nærere Anskuelse har maatte tages op til kritisk Revision, samtidig med at der er blevet kastet Lys over mange forhen dunkle Punkter. Man har hidtil gaaet ud fra, at et Grundstof var et Stof, der ikke kunde adskilles i simple Bestanddele. Man ved nu, at denne Paastand ikke holder Skik, idet de radioaktive Grundstoffer ganske uafvendelig omdannes til andre Stoffer. I samme Retning gaar ogsaa Rutherford's sidste Forsøg, hvor det er lykkes ham — ved Hjælp af A-Straale-Bombardement — at frigøre Luftarten Brint fra flere Grundstoffer. Til den Slags Forsøg er A-Straaler i høj Grad anvendelige. Paa Grund af deres store Hastighed — 20 000 Gange større end den hurtigste Riffelkugles — besidder de en Energi der — sammenlignet pr. Masseenhed — er 400 Millioner Gange større end samme Kugles Energi. A-Straalerne virker altsaa i Atomverdenen som yderst kraftige Projektiler, der ligefrem bombardere Grundstofatomerne i Stykker.

Alle saadanne Forsøg kan være farlige for Eksperimentatoren. Hvis f. Eks. Fingrene bliver udsat for A-Straale-Bombardement, vil Vævet blive ødelagt, saa at man risikerer svære Sygdomme i de angrebne Dele muligvis total Ødelæggelse, hvis der ikke tages de nødvendige beskyttende Forholdsregler. Dette er imidlertid heller ikke saa vanskeligt, da, som tidligere omtalt, A-Straaler ikke er særlig gennemtrængelige, men standses af ret tynde Lag af mange Stoffer.

Den største Betydning har dog Radium faaet indenfor Lægevidenskaben idet man her haaber at have fundet et Middel mod en af vor Tids farligste og mest udbredte Sygdomme, Kræften, ligesom ogsaa Gigtssygdomme skal kunde helbredes ved Radiumkure. Hvad angaar den sidste Slags Sygdomme, har man her et karakteristisk Eksempel paa, hvorledes man længe inden man var klar over, hvorpaa Virkningerne beroede, alligevel fik det rigtige Middel ihænde, nemlig Benyttelsen af de varme Kilder, der strækker sig i et Bælte tværs igennem Mellemuropa og som er kendetegnet ved Navne som Wiesbaden, Karlsbad etc. Vandet i disse Badesteder's Kilder har nemlig vist sig at være radioaktivt grundet paa et lille Indhold af Emanation. Allerede i Oldtiden vaartartede man til disse Kilder, men først de allersidste videnskabelige Undersøgelser kan forklare hvorpaa deres Virkning beror. Ogsaa her i Danmark er der jo, som man daglig kan læse det i Aviserne, fundet radioaktive Kilder, nemlig flere Steder paa Bornholm. Vandets Emanationsindhold synes de fleste Steder at være af noget nær samme Størrelse som i de udenlandske Kilder, et enkelt Sted betydelig større. Det er dog for tidligt endnu at udtale sig om Betydningen af de gjorte Fund, men vi skal senere i denne Artikkel komme tilbage til de absolutte Værdier for Emanationsmængderne af Hensyn til Sammenligningen.

Ved Behandlingen af Kræftssygdommene er det ret store Mængder af Radium, der skal anvendes saa det er derfor i første Omgang et rent økonomisk Spørgsmaal, hvor meget Radium hvert enkelt Land kan og vil bekoste anskaffet. Saa meget mere maa det derfor paaskønnes, at Danmark her ind-

tager en smuk Plads.

Interessen for Radiumsbehandling blev vakt her i Landet i 1912 og gav Anledning til Dannelsen af Radiumfondet i Juli Maaned samme Aar. I Maj 1913 aabnedes den første Radiumstation og paabegyndtes Behandlingen i København og kort Tid efter aabnedes lignende Stationer i Odense og Aarhus. Midlerne hertil skaffedes tilveje ved en Indsamling, hvorved der indkom 100,000 Kr., hvortil kom Statens Part, et aarligt Tilskud af 5000 Kr. samt Lokaler. De Mængder Radium, der kunde disponeres over med disse Midler, var ikke store, knapt et 1/2 Gram, hvoraf København havde de tre Fjerdedele. Sjælen i Foretagendet var nu afdøde Professor Fischer. I Løbet af de følgende Aar viste det sig, at disse Mængder var for smaa, idet man var ude af Stand til at tilfredstille de Krav, der blev stillet til Stationerne efterhaanden som Radiumsbehandlingens Teknik skred videre og videre frem. Saaledes var Situationen i 1920, da Radiumfondets Forretningsudvalg, der nu bestod af Professor Fischer, Dr. med Pers, Professor Gammeltoft, nu afdøde Minister i Prag P. Nørgaard og Direktør E. Carlsen, besluttede sig atter til at henvende sig til Offentligheden og til Staten for at skaffe Midler, dels til at bringe Radiumbeholdningen op paa Højde med Tidens Krav, dels til indrette et moderne udstyret Hospital. Indsamlingen paabegyndtes 15. April 1921 og blev, især takket være Direktør Carlsens energiske Arbejde, en stor Succes. Ialt indkom godt 2 Millioner Kr., foruden Statens Bidrag paa 1/2 Million Kr., en saa stor Sum, at Radiumfondet nu kunde se Fremtiden i Møde uden økonomiske Bekymringer.

En Del af Pengene blev straks anvendt til Køb af knapt 2 Gram Radium og samtidig istandsattes en 2-Etages Villa, beliggende paa Rosenvængets Parallevej, som den 10. Oktober 1922 fik sin højtidelige Indvielse som Radiumstation i Overværelse af Radiumfondets Protektor, Kongen.

Ved Radiumbehandling er det G-Straalerne der er de virksomme. Gælder det f. Eks. om at behandle en Kræftsvulst, anbringes et Radiumpræparat, der er lagt i et Metalhylster for at fjerne A- og B-Straalerne, i Svulsten, og man lader nu G-Straalerne i en vis Tid bestråle det syge Væv. Naar Behandlingen skal ophøre fjernes Præparatet og kan da anvendes paa ny saa mange Gange man vil idet det beholder sin Styrke uforandret. Man plejer at anvende 50 a 100 Milligram Radium ad Gangen, eller som man ogsaa siger Præparatet paa 50 a 100 Millicurie Styrke, idet man ved 1 Millicurie forstaaer den Straaling, der udgaar fra 1 Milligram Radium. Men hyppigt anvender man dog ogsaa en anden Metode.

Opløser man et Radiumsolt i Vand, vil Emanationen, der jo er en Luftart, efterhaanden som den dannes dels opløses i Vædsken, dels dampe bort. Hvis man derfor har sin radioaktive Opløsning i en Kolbe, der er forsynet med et Afledningsrør, der gaar til en Pumpe, kan man naar man har Lyst til det, pumpe en forønsket Mængde Emanation af, komme den i en Glasube og benytte denne ganske som et fast Radiumpræparat. Denne Metode benyttes ofvordentligt meget paa Radiumstationen i København. I dennes fysiske Laboratorium findes en brand- og dirkefri Panserboks, der indeholder 4 indbyrdes forbundne Kolber med en Opløsning af ialt 1 Gram

Radium. Gennem et Hul i Panserboksens Væg fører et Glasrør ud til en Pumpe, hvormed Emanationen kan alumpumpes i Glaslokker. den alumpumpe Emanation gennemaar nu en Række af Renselses- og Tørringsprocesser, indtil den tilsidst ender i et meget snævert Glasrør, højt 1 Millimeter i Diameter. Dette Rør deles ved Smeltning i saa mange Dele at man faar en Række Rør paa 1 cm. Længde. Hver af de saaledes fremstillede naaleformede Rør, Emanationsnaale, indeholder nu en vis Mængde Emanation, hvis Straalingsstyrke maales ved særlige Maaleapparater. Derefter kan Emanationsnaalene forsendes Landet over til de Hospitaler, det maatte have Brug for Radium og som ikke har haft Midler i Hænde til selv at skaffe sig en Beholdning af det yderst kostbare Stof.

Opløsningen i Radiumstationens Panserboks giver, forudsat at man foretager Alumpumpe hver Dag, 165 Millicurie i Døgnet, hvilket altsaa betyder, at man faar en Mængde Emanation, der stråler ligesaa kraftigt som 165 Milligram Radium. Ja, men saa skulde man jo tro at man stadig maatte kunne forøge sin Bekoldning af radioaktivt Stof, naar man hver Dag kan fremstille et Produkt, der er akkurat lige saa godt som 165 Milligram rent Radium! Saadan er det dog slet ikke. Som omtalt i det foregaaende er jo nemlig Emanationens Halveringstid 4 Dage og dette betyder altsaa, at et Rør, der i Dag indeholder 100 Millicurie Emanation, om 4 Dage kun indenolder 50 Millicurie, om 8 Dage kun 25 og om en Maaned er der praktisk talt slet ingenting tilbage. Den alumpumpe Emanation forsvinder altsaa efterhaanden, men den kan bruges i nogen Tid og saa har man jo stadig den oprindelige Opløsning tilbage med sin fulde Aktivitet.

Ved Fremstillingen af Emanationsnaale maa man iagttage stor Forsigtighed idet den kraftige G-Straaling er yderst farlig for sundt Væv. Da denne G-Straaling imidlertid er saa umaadelig gennemtrængende, er det meget vanskeligt at opnaa en effektiv Beskyttelse. Det bedste Middel, man i saa Henseende har, er Bly. Dette er jo et meget tungt Metal og optager derfor en Del Straaling, men der kræves dog en Blyplade paa 1 1/2 cm. Tykkelse for at nedætte G-Straalens Styrke til det halve. Alle radiaktive Beholdninger omgives af svære Pansere af Bly, Hænderne beskyttes med Blyhandsker, Kroppen med et svært Blyforklæde. Emanationsnaalene maa aldrig berøres med Fingrene, men lages med lange Tænger, der er forsynede med Skjolde, der dækker over Hænderne. Undlader man disse Forsigtighedsregler, risikerer man at faa Saar, der æder sig dybere og dybere ind, Vævet svinder bort, saa for Eks. Fingerspidserne bliver kileformede og Neglene gaar skraat nedover Kilens Kant. G-Straalerne kan ogsaa forarsage Blodmangel, idet de røde Blodlegemer bliver ødelagt.

Paa en ejendommelig Maade er altsaa helbredende og ødelæggende Evne forenet i et og samme Stof. Som almindelig Regel kan man sige, at en svag Straaling virker vækstfremmende, en stærk Straaling derimod væksthæmmende.

Ved Kræftbehandlingen angiver man altid Radiumpræparaternes Styrke i Millicurie (en Enhed der er opkaldt efter Fru Curie), medens man ved Styrkeangivelser for de radioaktive Kilder benytter

en anden Enhed, den saakaldte Mache Enhed (opkaldt efter en af de rigtige Fysiker Mache). Grunden hertil er den simple, at der er saa uhyre stor Forskel paa Radiumindholdet, saa det vilde føre til upraktiske Taleangivelser at benytte samme Enheder i begge Tilfælde. Karlsbad f. Eks. indeholder ca. 30 Mache-Enheder, men der gaar ca. 3 Millioner Mache-Enheder paa en Millicurie, saa Karlsbaddkildens Styrke vil kun blive — ca. Ti Milliontedele Millicurie. Omvendt vilde et Radiumpræparat paa 40 Millicurie have en Styrke af — mere end 100 Millioner Mache-Enheder. Naar man derfor hører, at de nyopdagede bornholmske Kilder indeholder fra 20—100 Mache-Enheder, ja, en enkelt skal endda naa op paa et Par Tusinde, er det i Virkeligheden uhyre ringe Mængder Radium, der er Tale om, idet der altsaa skal omtrent 3 Millioner Mache-Enheder til, for at faa en Straalingsstyrke, der er lige saa stor, som den der kommer fra 1 Milligram Radium, altsaa kun 1/1000 Gram. Man maa derfor aldrig lade sig forbløffe af store Talangivelser i Mache-Enheder, men modtage dem med al mulig Skepsis og først gøre sig klart, hvad de virkelig betyder.

Medens de vigtigste Radiumkilder tidligere fandtes i Amerika, har man nu gjort stort Radiumfund i Belgisk Kongo. Priserne, der tidligere laa omkring 100 Dollars pr. Milligram, er derved faldet noget til ca. 70 Dollars pr. Milligram, hvilket saa omtrent svarer til 400,000 Kr. pr. Gram.

Den samlede Mængde af Radium i Verden beløber sig i Øjeblikket til knapt 200 Gram.

Til Jagtsæsonen anbefales: Jagtgeværer, Solonrifler, Krudt, sort og røgsvalt, Patronhylstre, Hagl, Fønghætter, Patronbælter Indede Patroner alt til billigste Priser. ALLINGE Kolonial- & Produktforretning.

Stort Bal Allinge-Sandvig Ungdomsforening afholder Bal for Foreningens Medlemmer paa Kristensens Sal Søndag d. 23. ds. Kl. 8. Festudvalget.

En Solvbrosche er Søndag den 9. Sept. tabt fra Ols Kirke til Størdal. Finderen bedes henvende sig til Janus Larsen, Størdal.

Mit Hus i Tein staar til Salg. A. Stange.

Biografen. Søndag den 23. Sept. Kl. 8.

Den ensomme Prærierytter. En rigtig spændende Cowboy-Film i 6 Akter. I Hovedrollen William Farnum.

BLAA KORS. Festligt Møde Søndag den 23. ds. Kl. 9 i Allinge Menigheds hjem. Papirhandler Holm, Nexø. aflægger Beretning fra det internationale Blaa Kors Møde i København. Alle velkomne.

Frelsens Hær, Allinge. Ved Høstfesten blev Dukken vundet paa Nr. 65, Billedet paa Nr. 387.

Ris. Fineste Karoline Ris 1,00 pr. kg Klare, fede Japan-Ris 80 Store, fede, upolerede 85 Smaa Ris 50 Fineste hvid Rismel anbefales.

J. B. Varsen En ugilt Fodermester søges til 1. November. Broddegård i Olsker.

Til Salg. 2 Sofabænke, en ny og en brugt, 1 Træde-Symaskine, 4 Stole og et Bord er til Salg hos Kristian Jensen, Bakkedal, Olsker. Tilf. 82 y

Til Konfirmation anbefales Konfirmationsgaver og Lommeure i stort Udvalg. Rich. Nielsen, Urmager, Tilf. Klemens n. 81.

Forlovelsesringe paa Lager i alle Størrelser. ALLINGE Ur- og Guldsmedeforretning. Navn gratis. A. M. Lindberg.

Maskinolie Cylinderolie Konsistensfedt Remfedt Pudsetwist Balataremme anbefales til billigste Priser.

Allinge Kolonial- & Produktforretning

Rene, kraftige Dampkul Schlesiske og engelske — sælges harpede fra Lager til meget billig Pris.

Nordlandets Handelshus

Hvorfor betale Bøde ved at køre uden Cykelygte naar jeg sælger alle Slags Lygter til knagende billige Priser. Iøvrigt Hayes alle Reservedele til Lygter paa Lager. Cykelhandler A. Mikkelson Telefon 102.

ARBEJDESTØJ Stort Udvalg Gode Kvaliteter Smaa Priser NORDLANDETS HANDELSHUS ALLINGE

Gødningsskalk

ventes i kommende Uge og tilbydes fra lossende Skib til billigste Pris

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

MAGASIN
DU
NORD

Konfirmant-Habitter

i Matrosfacon haves paa Lager i 3 Kvaliteter fra 21,50.

Stortrøjer i 2 Kvaliteter haves med blanke eller med sorte Knapper.

løvrigt har vi et meget stort Udvalg i marineblaa og kulørte Dreng-Habitter til vore bekendte smaa Priser og gode Kvaliteter.

Alt i **Lingeri** til Konfirmander, bløde Hatte, marine Sportshuer, Kraver, Manchetskjorter, Flipper, Slips, Sokker, Seler, Undertøj m. m.

Største Udvalg, billigste Priser.

Magasin du Nord's Udsalg

Tlf. 5. — Allinge — Tlf. 5.

Victor Planck

Moderne Damehatte

haves i Aar i stort Udvalg. **Panhatte** fra 6—20 Kr. pr. Stk. En Del Filtchatte udsælges meget billig.

Louise Larsen, Allinge.

MAGASIN
DU
NORD

Fikse Nyheder

i færdige sorte og uldne Kjoler er hjemkomne.

Vi har det store Udvalg, Faconer for ældre og yngre Damer, saavel som til ganske unge Piger. Kjoler med hellange og halvlange Ærmer fra mindste til største Størrelse, alle Farver, alle Priser, ingen behøver at gaa forgæves.

Vi har ogsaa et nyt, fikst Udvalg i Bluser, Bomblonel, Viyella, Uld og Silke. Svære Bomuldsflonelsbluser fra 3,50. Sorte og kulørte Nederdele, alle Størrelser indtil 90 cm Taljevidde.

Rimelige Priser, prima Stoffer og Forarbejdning.

Magasin du Nord's Udsalg
ved Victor Planck.

Slidstærke Sædsække

Pris 2 Kr. 40 Øre.

Chr. Olsen.

Messens Ene-Udsalg, Allinge.

Nye Damefrakker.

Pjækkorter i moderne Faconer, Stoffer og Farver. Solidt forarbejdet. Priser fra 18 til 178 Kr.

Chr. Olsen, Messen.

Telefon 100 - Allinge - Postgiro 7562

Prima velrenset

Saarug og Saahvede

tilbydes fra Lager. — Bestillinger modtages gerne.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Hedde- og Brombær-
plantedag er strengt forbudt paa
Aksel P. H. og P. A. O. ens Jor-
der i Baadstad.

En ny, moderne
Kakkelovn

er til salgs.

Allinge Teglværk.

Hjortbøls Hotel

Søndag den 23. September

Sommersæsonen er slut, men
Efteraarsæsonen indledes med en
stor, gylden Høstfest.

Samtidig Premiere af ny **Jazz
Jazz Musik** med Nutidens bedste
Instrumenttalent med sine 20
forskellige Instrumenter.

Kl. 10; Den japanske Vulkan
„Fuciyama“ i Udbrud!

????!!!

Konfetti og Serpentine-Halløj
hele Aftenen.

For at undgaa Trængsel bedes
Publikum komme i god Tid.
Borde bedes forudbestilt.

Jagten

er strengt forbudt paa Bagergaards
Magnus Olsens og Pellegaards
Jorder. Jagende Hunde bliver
skudt.

Den jagtberettigede

Hollandske

Blomsterløg

er hjemkomne.

„Kalleløg“, Allinge.

KONFIRMANDUDSTYR

NORLANDETS
HANDELSHUS
ALLINGE

5 Ugers Grise

er til Salg paa Stenbygaard i
Rø. Tlf. 43.

Kakkelovne og Komfurer

fra C. M. Hess i Veile er hjem-
kommet nyt Lager af sorte og
emaljerede Kakkelovne i for-
skellige Størrelser og Stilarter —
saavel runde som firkanterede, alt i
særlig smuk Udførelse, solide og
brændselsbesparende, som sælges
til Fabrikens Priser.

Komfurer i forskellige Stør-
relser, meget svære og dog billige.

Rishvede til Ovne og Komfu-
rer. **Murgryder, Vaske, Byg-
nings-Støbegods, Kakkel-
ovnsrør, Pladerør,** —
Ovknit, ildfaste Sten og Ler anbe-
fales til billigst mulige Priser.

P. C. Holm
Allinge.

Børne-Konfektion.

Pigekaaber i svært Stof fra 12 til 15 Kr.

Astralkan-Kaaber fra 25—30 Kr.

Drengfrakker i mange Størrelser.

Matrosdragter, Jakkehatter, Stortrøjer i omfattende Ud-
valg og Kvaliteter, Farver og Faconer.

Messens Ene-Udsalg

ved Chr. Olsen, Allinge

Telefon 100. — Postgiro 7562

MAGASIN
DU
NORD

Damefrakker og Pjækkerter

er nu paa Lager i et smukt og righoldigt Udvalg i vore bekendte
gode Kvaliteter og prima Forarbejdning.

Kulørte Pjækkerter fra 10,85.

Kulørte Eskimofrakker fra 42,00.

Sorte Klædesfrakker fra 41,00.

Kulørte Konfirmandfrakker fra 21 Kr.

Pressede Plyskaaber fra 55 Kr.

Sorte Klædes- og Eskimofrakker er paa Lager
i ekstra store Størrelser.

Se vort Udvalg, vi har noget for enhver Smag.

Magasin du Nord's Udsalg
ved Victor Planck.

Konfirmationsgaver

i stort smukt Udvalg til meget nedsatte Priser anbefales.

Allinge Ur- og Guldsmedeforretning.

Telefon 93.

M. Lindberg.

Gravering og alle Slags Reparationer udføres.

CLOËTTA
ALBA
Spise-Chocolader

Klipfisk.

Ny hjemkommen fineste afnak-
ket Klipfisk anbefales til billig Pris

J. B. Larsen.

Cigarer

Vil De have en god og billig
Cigar da køb den hos

J. B. Larsen.

Prima danske Cigarer
pr. 1/3 Kasse 6 Kr.

En yngre Pige

kan faa Plads 1. November.

Julegaard ved Hasle.
N. Andersen.

Fin Saahvede

af Trifolium 14 (1. Aars Avl) er til
Salg paa Kildesgaard

pr. Tein St.

Grise,

som bliver 4 Uger den 25. Sept.
er til Salg.

Frigaard, Kirkebogaard.

Konfirmationsgaver

Salmebøger og Telegrammer an-
befales.

— Vi har i Aar mange smukke
Ting, der egner sig til Gaver.

Sandvig Boghandel

E. Abrahamsen, Tlf. 55

Hvad gør det vel her
i en Hytte jeg bor,
naar Kartofler jeg sælger
i Syd og i Nord,
og de vinker ad mig
i Øst og i Vest,
og her i Byen de ved det bedst,
at gode Kartofler de faar;
naar blot de til

Margrethe Hansen
i Løsebæk gaar.

Haveanlæg

samt al Plantning udføres. Kraftige
Træer og Buske leveres.

Gartner Jønsen.
Tlf. 41.

Yngre, paalidelig

Karl

søges til 1. Novbr.

Jacobsen, Tein.
Tlf. Allinge 88 x

To unge reelle

Heste

helst Hopper, 3—4 Aar, ønskes
til Købs paa

Julegaard ved Hasle.
N. Andersen.

Restparti af nye Cykler

udsælges billigt.

Cyklolygter, Ima Messing, 5,00
prima elektr. Dynamolygter 14,00
Elementer og Lommelamper i stort
Udvalg.

Rich. Nielsen,
Tlf. Klemens n. 81.

COËTTA

Fineste dansk Fabrikat
i ½ Kg Pakker.

Ordet er frit!

Vi gør vore mange Læsere i By og paa Land opmærksom paa, at enhver kan faa optaget Artikler og Indlæg om Emner af almen Interesse i „Nord-Bornholms Ugeblad“.

Betingelsen er kun, at det skrevne er holdt i en sømmelig Form og indenfor rimelige Grænser, samt at Indsendere — til Underrættning for Redaktionen — opgiver Navn og Adresse. Ligeledes modtager Redaktionen gerne Meddelelser om saadanne Ting og Forhold, som egner sig til Behandling i Bladets Spalter.

Dette gælder baade Byen og Landet, og det er en Selvefølge, at Redaktionen altid vil iagttage den strengeste Diskretion med Hensyn til sine Kilder.

Søger De en Pige, en Karl eller en Dreng, eller mangler De en Svend eller Lærling, en Fodermester eller anden Medhjælp, bør De snarest averttere i Nord-Bornholms Ugeblad der hver Fredag bringes direkte ind c. 1700 Hjem og læses af saa godt som hvert eneste Tyende. En Annonce her i Bladet vil derfor saa godt som altid bringe et tilfredsstillende Resultat.

Køreplan.

Rønne-Allinge Jernbane

Søgnedage.			
Rønne-Sandvig			
Rønne H.	8,00	12,50	7,25
Nyker	8,16	1,10	7,42
Klemensker	8,28	1,28	7,55
Rø	8,43	1,46	8,11
Tejn	8,57	2,04	8,26
Allinge	9,07	2,17	8,37
Sandvig	9,15	2,25	8,45
Sandvig-Rønne			
Sandvig	9,40	5,40	9,10
Allinge	9,47	5,48	9,17
Tejn	9,56	5,59	9,26
Rø	10,12	6,16	9,42
Klemensker	10,28	6,33	9,58
Nyker	10,40	6,45	10,10
Rønne H.	11,00	7,05	10,30

Bøn- og Helligdage.

Rønne-Sandvig				
Rønne H.	8,00	10,10	12,05	7,30
Nyker	8,16	10,26	1,06	7,46
Klemensker	8,28	10,38	1,18	7,58
Rø	8,43	10,53	1,33	8,13
Tejn	8,57	11,07	1,47	8,27
Allinge	9,07	11,17	1,57	8,37
Sandvig	9,15	11,25	2,05	8,45
Sandvig-Rønne				
Sandvig	9,30	1,50	6,25	9,10
Allinge	9,37	1,56	6,32	9,17
Tejn	9,46	2,06	6,41	9,26
Rø	10,01	2,21	6,56	9,42
Klemensker	10,17	2,37	7,12	9,58
Nyker	10,27	2,47	7,22	10,10
Rønne H.	10,45	3,05	7,40	10,30

Erindningsliste.

Borgmesterkontoret 2-4 Eftm.
Sparekassen 10-12 og 2-4.
Branddirektøren do.
Stempelbil i Sparekassen. 10-12, 2-4
Dampskibsexpeditionen, aaben ved Skibenes Ankomst og Afgang Tirsdag og Fredag Eftm., Mandag og Torsdag Form.
Distriktslægen 8-9 og 2-3.
Folkedagsamlingen paa Raadhuset:
Udlaan hele Aaret: Tirsdag 3-4, Fredag 7-8, Læsestuen hver Dag til Kl. 9
Hjælpekassen: Formd., O. Thorngren.
Kasserer Snedker Chr. Lind, Sandvig.
Jernbanest. er aaben for Gods 8-12, 2-6
Kæmnerkontoret 10-11 og 2-4.
Laane- & Diskontobanken 2-4 Eftm.
Postkontoret: Søgnedage 9-12 og 2-6
Sognepræsten Tirsdag og Fredag 6-7.
Skandinaviens-Amerikaliniien:
Agent Otto Gornitzka.
Statsanstalten for Livstorsikring ved Chr. Olsen, Messen. Kontortid 1-4 Em.
Telegrafstationen 9-12 og 2-4.
Toldkammeret 8-12 Form., 2-5 Eftm.
Klemens Jernbanestation 8-12 Fm. 2-6 Eftm.

„Nord-Bornholms Ugeblad“ trykkes i et Antal af mindst 1700 Exempl. og forsendes gennem Postvæsenet eller ved vore Bud i Allinge, Sandvig, Olsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“ har den største Udbredelse i Nordre Herred bliver læst i ethvert Hjem og egner sig derfor bedst til Averttering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“ oplæger gerne Bekendtgørelser af enhver Art saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser, Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“ udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle Postkontorer samt paa Bladets Kontor og koster 1 Kr. halvoarlig.

Til Konfirmationen

anbefaler vi os med et righoldigt Udvalg i **Matros- og Jakke-Habitter** til meget rimelige Priser — samt sorte og hvide Kjoletøjer i alle Kvaliteter.

Nordlandets Handelshus.

MAGASIN DU NORD

Konfirmations-Kjoler

findes nu paa Lager i et smukt Udvalg i like moderne Faconer.

Silke-Molskjoler	fra	12,50
Voile	do.	17,85
Tyll	do.	21,00
Vaskesilke		29,50

Ligeledes findes et stort Udvalg i Metermaal i broderede Voiler, Vaskesilke, Crepe de chine, Eolienne m. m.

Magasin du Nord's Udsalg

Tlf. 5. — Allinge — Tlf. 5.

Victor Planck

Kul og Koks

af allerfineste Mærker ventes med Skib fra England.

Trods den høje Kurs har vi dog nedsat Priserne Bestillinger modtages gerne.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Masser af gode Udsudsbrædder

trekvært eller en Tom brede, alle Længder, sælges meget billigt i

Nordlandets Handelshus

BORNA MARGARINE

er fin, frisk og velsmagende og giver

LÆKKERT SMØRREBRØD

60 Stk. Panfløjls hatte

(sorte og brune) sælges nu, grundet paa fordelagtigt Indkøb, til ca. 4 Kr. under Prisen.

Thora Petersens Modeforretning.

Kakkelovne,

sorte og emaljerede i forskellige Faconer

Komfurer,

forskellige Slags og Størrelser. — Righoldigt Udvalg.

Ene-Udsalg fra Anker Høegaards Fabriker.

Akaria Petroleumsovne.

Allt til billigste Dagspriser.

Allinge Kolonial og Produktforretning.

Klemensker Cementstøberi

ved Hintzegaard — anbefaler Cementen af til moderate Priser.

Tagsten — Mursten — Blokke — Brøndsten etc.

Bestillinger modtages gerne. Tlf. Klemens 8, 5 y eller

W. Schou, Aarsballe.

Er De klar over

at De kan købe originale amerikanske Arbejdjakker hos os for kun 7 Kr. — saa længe Forraad findes.

Nordlandets Handelshus.

Alle Mennesker,

som har set, hvorledes

Bornholms Vegetabil Margarine,

fremstilles, behandles og opbevares, vil ganske uvilkaarligt forlange dette høifine Produkt til sine Maaltider. — Alle Forretninger i Allinge-Sandvig sælger

Bornholms Vegetabil Margarine.

200 færdige Klædninger!

Et Parti brune Klædninger sælges for 37-39 Kr.

Ægte blaa prima Cheviot Klædninger 55-60-65-70-75 Kr.

Ekstra fine blaa Serges Klædninger 115 Kr.

Fine kulørte Kamgarns Klædninger 80-85 Kr.

Konfirmations Klædninger i ekstra gode Kvaliteter:

Jakkesæt og Matros fra 34 Kr.

Ekstra Benklæder i 20 forskellige Farver og Kvaliteter.

Overfrakker, Regnfrakker, Motorjakker, Stortrojer ekstra billigt.

Største Udvalg i Arbejdsbenklæder, Jakker, Veste, Skjorter, Bluser.

Drengklædninger, Stortrojer og alt Børnekonfektion

Trikofage og Garn i største Udvalg.

Plant Lager i Kjoletøjer, baade hvidt og kulørt, stribet og lænet.

Ensfarvet i mange Kvaliteter og Farver. — Billigste Priser.

Jens Hansen.

Et stort Parti Kopper

er hjemkommen. — 45 Øre pr. Par.

Theskeer 10 Øre pr. Stk.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Kjoletøjer.

Skal De have Tøj til en Kjole, bør De i egen Interesse se vort Lager af like og moderne Kjoletøjer.

Ensfarvede Stoffer 1 m brede fra 2 Kr. pr. m.

Skotsktærnedede do. do. 2 Kr. 65 Øre m.

Nordlandets Handelshus.

Avertter i Nordbornholms Ugeblad!